

Horizon 2025

Het lokaal cultuurbeleidsplan 2020 – 2025 van Stad Brussel

Inleiding

Aan het begin van een nieuwe legislatuur schrijft elke (Brusselse) gemeente een nieuw cultuurbeleidsplan met daarin de beleidslijnen voor de komende zes jaar op vlak van Nederlandstalige cultuur. Dat plan kadert binnen het Vlaams decreet Lokaal Cultuurbeleid, heeft als bedoeling een langetermijnvisie te ontwikkelen en richt zich tot partners die in de eerste plaats werken met middelen van de Vlaamse Gemeenschap (VGC).

Bij het opstellen van dit plan werden we begeleid door de VGC. Zij bracht een methodologie aan om tot een kwaliteitsvol cultuurbeleidsplan te komen. Daarmee werden de kernthema's bepaald waarop de komende jaren zal worden ingezet: Ontmoeting, Verrassende Partnerschappen en Maatschappelijke Relevantie. Een rode draad doorheen deze thema's is het delen van ruimte, witruiimte laten in het programma en aanwezig zijn in de openbare ruimte.

Voor u ligt het Cultuurbeleidsplan van Stad Brussel voor de periode 2020-2025, het resultaat van een intensief, participatief proces gegroeid uit evaluatie, bevraging, analyse, overleg en co-creatie.

Dit plan is in de eerste plaats de gemeenschappelijke langetermijnvisie of 'horizon' van de basisgroep die het plan schreef. Maar om onze doelen te halen hebben we bondgenoten nodig. Daarom zullen we elk jaar op basis van het cultuurbeleidsplan minstens 2 projectoproepen lanceren.

In tegenstelling tot de vorige edities van het cultuurbeleidsplan bevat dit plan veel minder acties. Dat is een bewuste keuze. We stelden vast dat het steeds belangrijker wordt om flexibel te zijn. De maatschappij verandert razendsnel. We kunnen niet voorspellen welke thema's de Brusselaars binnen enkele jaren belangrijk zullen vinden, welke vragen en behoeftes het publieke debat zullen beheersen. Ook onze bevolking zal in elke jaren weer behoorlijk geëvolueerd zijn. Daar willen we vlot op kunnen inspelen. Daarom laten we in dit plan voldoende witruiimte en voorzien we –voorlopig- enkel concrete acties voor volgend jaar.

Waarom een cultuurbeleidsplan schrijven ?

“Een samenleving zonder culturele visie is een samenleving zonder visie.”¹

Het plan kadert binnen het Vlaams decreet Lokaal Cultuurbeleid. Het is de bedoeling om een lange termijnvisie te ontwikkelen die door zoveel mogelijk culturele partners gedragen wordt. In het Brussels Gewest maakt elke gemeente een eigen cultuurbeleidsplan op. Er zijn dus 19 verschillende plannen. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) begeleidt het proces.

Wie schreef mee aan dit plan?

De verplichte² partners zijn het gemeenschapscentrum, de bibliotheek en de cultuurraad. Zij helpen de cultuurbeleidscoördinator bij het schrijven van dit plan. De *cultuurbeleidscoördinator* werkt voor de gemeente/stad en staat in voor het opstellen en opvolgen van het lokaal cultuurbeleid.

In de Stad Brussel heb je niet één maar vier gemeenschapscentra: GC De Markten, GC Nekkersdal, GC Novha en GC De Linde. Naast de stedelijke bibliotheek in Laken – met antennes in Neder-Over-Heembeek en Haren - vind je in de vijfhoek ook Muntpunt. Deze bibliotheek heeft een werking die het puur lokale overschrijdt. Het is de eerste keer dat ook zij betrokken werden bij het opstellen van het cultuurbeleidsplan van de Stad Brussel. We hebben deze basisgroep verder nog uitgebreid met de Hoofdstedelijke Academie voor woord, muziek en dans en onze bredeschoolcoördinator.

Ook de cultuurraad schreef mee aan dit plan. De *cultuurraad* is een officieel orgaan, erkend door de gemeenteraad, dat advies geeft aan de Stad, lees het college van Burgemeester en Schepenen, inzake lokaal cultuurbeleid en waarin een afvaardiging zetelt van de socio-culturele verenigingen, professionele culturele organisaties en individuele deskundigen die op het Brusselse grondgebied actief zijn. In Brussel wordt de samenstelling van de cultuurraad elke drie jaar hernieuwd.

Voor het schrijven van dit cultuurbeleidsplan riepen we een *basisgroep* in het leven die breder ging dan de louter decretaal verplichte partners. Op het einde van dit plan beschrijven we de leden van deze basisgroep uitgebreider en lichten hun specifieke engagementen toe.

Tot wie richt dit plan zich?

Het culturele landschap in de Stad Brussel is erg gevarieerd.

We hebben het geluk enkele van de meest prestigieuze Vlaamse culturele huizen op ons grondgebied te mogen tellen: het stadstheater KVS, het Kaaitheater, de Beursschouwburg, het muziekcentrum AB, jeugdtheater Bronks, internationaal literatuurhuis Passa Porta. Ze zijn gevestigd op ‘ons’ grondgebied, maar hun werking en aantrekkingskracht reiken veel verder dan onze stadswallen.

Naast de grote huizen zijn er ook tal van kleinere culturele en socio-culturele organisaties actief in de stad. Brussel is bovendien de uitvalbasis van vele kunstenaars en gezelschappen.

Typisch voor de Stad Brussel is dat haar hart – de vijfhoek - een erg rijk en levendig cultureel leven kent dat door veel verschillende partners gevoed wordt en een bovenlokale uitstraling heeft. In Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren speelt het gemeenschapscentrum een veel centralere en

---

¹ Lone Leth Larsen, diensthoofd Cultuur Kolding, Denemarken in “Tussen wijk en grootstad, 10 jaar lokaal cultuurbeleid in Brussel.”

² Zij hebben geen keuze: het Vlaams decreet op lokaal cultuurbeleid verplicht hen om mee te werken

meer 'trekkende' rol in het vorm geven van een lokaal cultuurbeleid. Daar lopen de uitdagingen op cultureel vlak meer gelijk met die in onze 18 buurgemeenten.

En wat met de Franstaligen? *Bonne question*. Cultuur is een gemeenschapsbevoegdheid, wat concreet betekent dat de Vlaamse en de Franstalige Gemeenschap elk hun eigen decretaal kader hebben. In de Stad Brussel is er één tweetalige cultuurdienst. Er is een schepen van Cultuur, en een schepen van Nederlandstalige Aangelegenheden. Het lokaal cultuurbeleidsplan richt zich tot partners die in de eerste plaats werken met middelen van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC. Er is in de Stad geen Franstalig equivalent.

Het plan is bovendien in de eerste plaats de gemeenschappelijke langetermijnvisie van de basisgroep die het plan schreef. Stad, gemeenschapscentra, bib, cultuurraad engageren zich tot het trachten te realiseren van de 'horizon' die we voorop gesteld hebben. Dit kunnen we echter niet alleen. Om onze doelen te halen hebben we bondgenoten nodig. Daarom zullen we elk jaar op basis van het cultuurbeleidsplan minstens 2 projectoproepen lanceren.

Met de grote culturele huizen die we hierboven vermeldden, heeft de Stad een *convenant*: een driejaarlijks samenwerkingsakkoord dat een structurele subsidie koppelt aan een werking of acties die in de geest van het cultuurbeleidsplan liggen. Momenteel hebben ook Globe Aroma en Circus Zonder Handen een convenant met de Stad Brussel. Het is cruciaal dat ook onze vele convenantpartners zich kunnen terugvinden in de inzichten en uitdagingen die we naar voor schuiven. Zij spelen immers ook een belangrijke rol in het welslagen van ons cultuurbeleidsplan.

Hoe kwam dit lokaal cultuurbeleidsplan stand?

Dit lokaal cultuurbeleidsplan is het resultaat van een lang proces van overleg en co-creatie. De basisgroep speelde hierbij een centrale rol. In vergelijking met de vorige editie, hebben we deze keer bewust veel meer tijd en energie gestoken in het participatieve traject. Dit heeft niet alleen de kwaliteit van ons plan versterkt, maar ook gezorgd heeft voor een grotere betrokken- en gedragenheid bij onze partners.

We startten in de zomer van 2018 met een omgevingsanalyse en een breed besproken SWOT analyse van het vorige cultuurbeleidsplan: welke doelstelling zijn nog steeds relevant, wat is er verbeterd? In 2013 haalden we aan dat er 'te weinig Brusselaars op het podium' stonden. In 2018 stelden we vast dat er op dat vlak grote stappen voorwaarts zijn gezet. De SWOT analyse was bovendien een goede gelegenheid om ieders rol bij de uitvoering van het cultuurbeleidsplan te evalueren.

Om het denkproces te dwingen om de vaste paden te verlaten en domein overschrijdend te werken, gingen we vervolgens op aanraden van de VGC aan de slag met de **SDG's** (*Sustainable Development Goals*)³. We kozen er vier duurzame ontwikkelingsdoelstellingen uit die de uitvalsbasis vormden van onze denk- en discussiemomenten.

- SDG 4 kwaliteitsonderwijs
- SDG 16 vrede, veiligheid en sterke publieke diensten
- SDG 11 duurzame steden en gemeenschappen
- SDG 17 partnerschap

---

³ https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/https://www.vvsg.be/Internationaal/SDG-pagina/SDG%20en%20beleid/20190401_Inspiratiegids%20SDGs%20in%20MJP.pdf

In april 2019 beslist de basisgroep een bevraging te organiseren bij de gebruikers van onze gemeenschapscentra en bib over hun tevredenheid met het lokaal culturele aanbod. Deze bevraging was gebaseerd op Cultuurcontentement - De Federatie (www.cultuurcontentement.be)

De resultaten van deze bevraging, terug te vinden via onderstaande link,⁴ namen we mee naar het grote cultuurplatform van 12 juni 2019. Dit cultuurplatform vormt het sluitstuk van ons participatief traject voor de opmaak van een nieuw Nederlandstalig lokaal cultuurbeleidsplan voor de Stad Brussel en onze partners.

Met alle verzamelde informatie en inzichten ging de basisgroep aan de slag tijdens twee groepsschrijfsessies.

---

⁴ <https://tinyurl.com/y34zp5yd>

CULTUURBELEIDSPLAN 2020 – 2026 PARTICIPATIEF TRAJECT

Denkoefening over SWOT analyse bestaande CBP met convenantpartners

zomer 2018

sept. 2018

Cultuurplatform Atelier Salu
Inspiratiemoment
'Onderweg naar een nieuw cultuurbeleidsplan'

4 GC's en bib bespreken SWOT en conclusies convenantpartners

Jan. 2019

21 jan. 2019

Trajectdag 1
VGC strategische doelstelling - SDG's

Trajectdag 2
VGC superdiversiteit

22 feb. 2019

feb.maart 2019

Meetings beroepskrachten GC's en Bib over participatief project

Basisgroep & participatief traject

30 april 2019

8 mei 2019

Lancering van de Bevraging
Op weg naar een nieuw cultuurbeleidsplan

Trajectdag 3 VGC stadsontwikkeling

17 mei 2019

7 juni 2019

Babbelut conversatietafels (Muntpunt)

Cultuurplatform Hageltoren
*Jouw input. Horen, zien en vooral niet zwijgen.
Samen naar een nieuw cultuurbeleidsplan*

12 juni 2019

25 juni 2019

Scherpe keuze dag basisgroep en cultuurraad-verzamelde input omzetten naar inzichten

Schrijfsessie 1 met
basisgroep

4 juli
2019

20 aug
2019

Schrijfsessie 2 met basisgroep

Cultuurplatform Beursschouwburg
Nieuwe cultuurraad
Lancering projectoproep
Finaliseren van cultuurbeleidsplan

9 okt
2019

31 okt
2019

Deadline adviezen van raden van bestuur Gemeenschapscentra,
adviesraad BIB en cultuurraad.

Goedkeuring College

7 nov
2019

18 nov
2019

Goedkeuring Gemeenteraad

Deadline indienen
cultuurbeleidsplan bij Vlaamse
Gemeenschapscommissie

1 dec
2019

▼
NIEUW CULTURBELEIDSPLAN

Hoe moet je dit plan lezen?

Bij het opstellen van dit plan werden we begeleid door de VGC. Zij brachten een methodologie aan om een kwaliteitsvol cultuurbeleidsplan op stellen. De eerste stap (interactie, dialoog, onderzoek, participatie) werd hierboven al in detail toegelicht.

In het deel dat nu volgt vertrekken we steeds vanuit de *inzichten* die we verzameld hebben tijdens de vele overlegmomenten. Vervolgens vertaalden we de inzichten naar *uitdagingen*: opportuniteiten voor groei, verandering, ontwikkeling. Deze uitdagingen vertrekken steeds vanuit de vraag 'Hoe Kunnen We ...?'. We stelden ons ook een *horizon 2025* voorop: wat zal er waarneembaar anders zijn als we onze uitdagingen hebben aangepakt, welke impact beogen we?

Zoals in de inleiding reeds vermeld, bevat dit plan veel minder concrete acties voor de volgende jaren. Het is onze bedoeling de komende periode met open vizier te benaderen, met de vinger aan de pols van de samenleving. Een volgeboekt jaar, met acties gepland tot in 2025, staat dit echter in de weg. Daarom laten we in dit plan voldoende witruimte en voorzien we – voorlopig - enkel concrete acties voor volgend jaar.

Veel leesplezier! Laat ons zeker weten wat je ervan vindt.

Doorheen de vele brainstorm- en schrijfsessies kwamen strategische doelstellingen naar voren waar we in deze beleidsperiode een antwoord op willen formuleren. Samen willen we de komende beleidsperiode werken rond **ontmoeting, verrassende samenwerkingen en maatschappelijke relevantie**.

Het delen van ruimte, zowel in de fysieke zin als in de programmatie was ook een veel besproken thema. Toch zien we dit uiteindelijk niet als een doel op zich. Het is een middel dat onze andere doelen dient. Vergaderlokalen ter beschikking stellen van wijkcomités leidt tot ontmoeting tussen bewoners en bibliotheken. Ruimte laten in de programmatie voor actuele debatten zorgt voor maatschappelijke relevantie van het gemeenschapscentrum. Het belang van witruimte⁵ in de programmatie van de partners kan niet voldoende benadrukt worden. Het staat toe om actiecomités te betrekken in de werking, jongeren ruimte te bieden op momenten dat zij die nodig hebben, collectieven de nodige *space* te bieden. Bij de drie thema's kom je ze steeds weer tegen.

Ontmoeting

Ontmoetingen creëren. Mensen uit hun huizen en hun bubbels lokken. Er voor zorgen dat Brussel geen steriele optelsom is van gemeenschappen en nationaliteiten, maar een veelkleurig levend geheel aan vriendschappen, geïnteresseerde kennissen en geëngageerde burens. Geen afgebakende hokjes maar allemaal lijntjes die in elkaar overlopen en knoepjes leggen. Het is niet de eerste keer dat we in een cultuurbeleidsplan de doelstelling lezen om muren neer te halen en mensen met elkaar in contact te brengen. Heel wat Brusselaars slagen erin om in deze grootstad een hecht en gevarieerd netwerk aan contacten uit te bouwen. Tegelijk voelt een deel van de Brusselse bevolking – zowel ouderen als jongeren - zich eenzaam en onthecht.⁶ Het is volstrekt normaal dat mensen in de eerste plaats samenklitten met mensen met een gelijkaardige achtergrond/taal/nationaliteit. Het samenleven in een hyperdiverse stad verloopt wel vlotter/hechter als er voldoende plekken en mogelijkheden zijn om vaste patronen te doorbreken, nieuwsgierigheid aan te wakkeren, nieuwe mensen te ontmoeten. Alle wetenschappelijk onderzoek naar geluk eindigt met dezelfde conclusie: *other people matter*. Wat mensen gelukkig maakt is verbondenheid met andere mensen. Mensen hebben gemiddeld ongeveer zeven concrete contacten per dag nodig om zich goed te voelen. Waar die plaatsvinden en de tijdsduur ervan zijn van ondergeschikt belang⁷. De vraag blijft dus relevanter dan ooit: hoe dragen we met onze culturele en socio-culturele instellingen bij tot het creëren van betekenisvolle sociale contacten?

Inzichten

Ondanks alle inspanningen, blijft het moeilijk om sommige doelgroepen te bereiken. We merken dat mensen op zich wel openstaan voor ontmoeting, maar vaak kunnen we hen niet bekoren met onze activiteiten.

Onze infrastructuur is te weinig aangepast aan spontane/informele ontmoeting, wat spanningen kan veroorzaken met de meer 'traditionele' gebruikers van diezelfde infrastructuur.

---

5 Witruimte is een term uit de grafische vormgeving waarbij men ruimte laat tussen de regels om de focus op de boodschap te houden. Tegelijk biedt het de lezer de mogelijkheid nota te nemen tussen de regels door. Het biedt de lezer zo de mogelijkheid om zich de tekst mee eigen te maken.

6 <https://www.bruzz.be/samenleving/bijna-de-helft-van-de-belgen-voelt-zich-eeenzaam-2018-07-05>

7 Alain Mahjoub, 'Jij bent, dus ik ben: het goede leven begint bij verbondenheid'

We blijven erg inzetten op culturele programmatie door beroepskrachten, wat leidt tot volle agenda's die lang op voorhand worden vastgelegd.

Bewoners bepalen steeds meer zelf de maatschappelijke agenda. Zij hebben van verkeersveiligheid een thema gemaakt tijdens de gemeenteraadsverkiezingen. De jongeren van Youth For Climate hadden een enorme maatschappelijke impact. Het is essentieel voor onze gemeenschapscentra en culturele instellingen dat ze kort op de bal kunnen spelen en actuele thema's en spontane bewegingen kunnen capteren en ondersteunen.

We worstelen met ons referentiekader om te bepalen wat een activiteit succesvol maakt. Welke parameters gebruiken we daarvoor?

De openbare ruimte speelt een erg belangrijke rol in het aansnijden van nieuwe groepen, maar activiteiten in die openbare ruimte organiseren vergt veel planning en inspanning en vertaalt zich zelden in een duurzaam nieuw publiek voor ons gemeenschapscentrum, bibliotheek, cultureel huis etc.

Ons gemeenschapscentrum en onze bibliotheek in het centrum trekken een publiek aan dat de lokale gemeenschap overschrijdt. Zij krijgen ook toeristen, pendelaars, etc. over de vloer. Dit is natuurlijk prima, maar zorgt voor nog een extra laag in de sowieso al ingewikkelde mix aan doelgroepen, activiteiten en uitdagingen.

Uitdagingen

Infrastructuur ◇ **“hanging around is allowed and encouraged”⁸** ◇ **hoe nog meer ‘open huis’ worden?**

Hoe kunnen we zo laagdrempelig mogelijk zijn en duidelijk maken aan een breed publiek dat iedereen bij ons welkom is? “Hanging around is allowed and encouraged”

Hoe kunnen we het informele, vrijblijvende karakter dat activiteiten in de openbare ruimte aantrekkelijk maakt, doortrekken naar de ‘binnenkant’ van onze infrastructuur?

Hoe kunnen we meerdere registers (geprogrammeerd, spontaan, informeel, gekaderd, ...) en publieken onder één dak een waardevolle plaats geven?

Hoe kunnen we ruimtes multifunctioneler inrichten en deze laten evolueren naar meer gedeeld gebruik?

Hoe kunnen we vermijden dat dit tot spanningen leidt (tussen gebruikers, tussen gebruikers en personeel)?

Programmatie ◇ **meer ‘gaten’ in de agenda, meer uit handen geven**

Hoe kunnen we evolueren van minder top down geplande activiteiten naar meer activiteiten “van ons” (mede-eigenaarschap)? Hoe kunnen we evolueren van initiatiefnemer naar facilitator?

Hoe kunnen we los komen van de eigen agenda en met een meer open blad naar bewoners en organisaties trekken zodat zij de agenda meer volgens hun noden en wensen invullen?

Hoe kunnen we er voor zorgen dat diversiteit een intrinsiek onderdeel van de instelling wordt en op alle niveaus aanwezig is? Niet enkel op het podium, maar ook bij de vrijwilligers, beroepskrachten, bestuurders en publiek.

---

⁸ Deze woorden hangen op in de bibliotheek van Helsinki, Finland

Hoe kunnen we makkelijker inspelen op actuele thema's en last-minute vragen van burgers/organisaties? (flexibiliteit)

Hoe kunnen we een werkbaar evenwicht vinden tussen onze meer klassieke manier van werken (zelf culturele podiumproducties programmeren) en meer spontane activiteiten die gedragen worden door externen en meer gericht zijn op ontmoeting?

Referentiekader aanpassen ◊ wat maakt een activiteit succesvol?

Hoe kunnen we nieuwe sleutels aanbrengen om activiteiten te evalueren? Hoe kunnen we loskomen van het idee dat een 'volle zaal' per definitie gelijk staat aan een succesvolle activiteit? Wat met 'betekenisvolle sociale contacten' en 'duurzame impact'?

Hoe kunnen we van *ownership*/mede-eigenaarschap een volwaardig en centraal evaluatiecriterium maken?

Hoe kunnen we onze *mindset* over kwaliteit en succes bijsturen, zowel intern als bij onze bestuurders en beleidsmakers?

Hoe kunnen we beter communiceren over het belang van experiment en de impact hiervan? Over de intrinsieke waarde van nieuwe dingen te durven proberen, en soms te falen.

Mix ◊ hoe voorkom je dat je mix een soep wordt?

Hoe kunnen we er voor zorgen dat het werk beheersbaar blijft voor het personeel? Simpelweg programmeren vraagt minder tijd en energie dan met een leeg blad de wijk intrekken, faciliteren, ondersteunen, bijsturen. Binnenhuisactiviteiten zijn minder tijdrovend dan activiteiten in de openbare ruimte, maar creëren minder nieuwe ontmoetingen.

Hoe kunnen we zorgen voor meer ruimte (tijd, plek, geld, personeel) om te experimenteren? Hoe en wat gaan we schrappen om 'witruimte' te creëren?

Hoe kunnen we een coherent en werkbaar geheel maken van alle noden en gebruikers (van toerist tot dakloze, van vaste bezoeker tot toevallige passant) die zich tot ons richten? Hoe gericht communiceren tot al deze diverse publieken en hun informeren over wat we hen (nog) te bieden hebben? Hoe kunnen we een open huis zijn en tegelijk waken over onze eigen identiteit en kerntaken?

Hoe kunnen we *safe spaces* creëren en tegelijkertijd ruimte openbaar maken? Mensen zijn namelijk ook op zoek naar geborgenheid. Hoe zorgen we voor openbare ruimte waar iedereen zich veilig voelt?

Acties 2020 - 2021

- Samen met personeel en bezoekers (reële en potentiële, ook de meest kwetsbare) de verschillende noden waaraan een open buurtinfrastructuur zou moeten voldoen in kaart brengen. Samen nadenken over overlast, netheid, respect voor de ander, gebruikscharters afsluiten. Transparant communiceren wat kan en niet kan en waarom.
- We creëren consumptievrije plekken, waar ontmoeting centraal staat, met gratis koffie en thee, water en wifi.
- We ontwikkelen een buddysysteem om mensen samen naar cultuur te brengen.
- Meer tijd en personeel vrijmaken om te ontdekken wat er leeft in de wijk, medewerkers meer vrijheid geven op basis van hun ontdekkingen nieuwe, meer experimentele projecten op te starten.

- Culturele huizen en gemeenschapscentra sensibiliseren om in hun weekprogrammatische ruimtes bewust open te laten op bepaalde momenten, om te kunnen inspelen op last-minute vragen van bewoners en verenigingen. Zo krijgt ook de buurt de kans om gebruik te maken van de beschikbare ruimte.
- Een visie ontwikkelen over hoe we meer en relevanter aanwezig kunnen zijn in de openbare ruimte (bijv. peter- en meterschap van een plein) met de nodige aandacht voor het bewaken van de leefbaarheid voor de betrokken buurt.
- Van dit cultuurbeleidsplan een instrument maken om te schrappen (wat meer of minder of anders doen) en nieuwe criteria op te stellen om de eigen werking te evalueren.
- De werking en samenstelling van de cultuurraad aanpassen, gericht op meer flexibiliteit en meer diversiteit.
- De frequentie en filosofie van de projectoproep Nederlandstalige Aangelegenheden van de Stad Brussel herzien: bijvoorbeeld minstens twee keer per jaar lanceren, meer gericht op duurzame impact, minder op maat van 'ervaren dossierinvoerders', meer ruimte voor experiment. We gaan daarbij ook op zoek naar alternatieve en experimentele manieren om projectaanvragen in te dienen.
- We voorzien coaching of begeleiding opdat iedereen een gelijke kans heeft om een projectoproep in te dienen.
- Een tool ontwikkelen die het makkelijker maakt om gebouwen en lokalen van de Stad Brussel te huren en gebruiken, naar voorbeeld van de Zaalzoeker in Antwerpen. Nu is er te weinig transparantie over wat er waar beschikbaar is en hoe het geboekt kan worden, dit moet bovendien te lang op voorhand en is weinig flexibel. We onderzoeken hoe dit versterkend kan werken ten opzichte van reeds bestaande gelijkaardige initiatieven zoals <https://spots.brussels/>.
- Onderzoeken hoe onbenutte (publieke en private) infrastructuur (leegstand) kan worden gebruikt voor socio-culturele projecten en nieuwe kansen voor ontmoeting kan creëren.
- De Erfgoedbank gebruiken als een tool om mensen samen te brengen en te verbinden.

Horizon 2025

Meer Brusselaars vinden hun weg naar onze gemeenschapscentra en (socio-)culturele organisaties. Er heeft een shift plaats gevonden van 'alles zelf organiseren' naar 'een kader scheppen waarin veel mogelijk is'. Hun werking vertrekt vanuit de wijk en wat zij daaraan kunnen bijdragen, in plaats van omgekeerd (wat kan de wijk bijdragen aan onze initiatieven?). Flexibiliteit, overleg en *ownership* zijn de sleutelwoorden. Er wordt slim en transparant omgesprongen met ruimte.

Verrassende partnerschappen

Het is niet zonder reden dat er 101 *inspirational quotes* bestaan die mensen aansporen om uit hun *comfort zone* te treden. Mensen zijn gewoontedieren. Daar is niets mis mee, maar je riskeert wel heel wat mogelijkheden links te laten liggen. En dus is het nodig om het gemak der gewoontes soms af te werpen en op zoek te gaan naar vernieuwing. Daar komen de meest verrassende ontmoetingen uit voort, nieuwe inzichten, en samenwerkingen die relevant zijn voor de stad en het tijdperk waar we vandaag in leven. Brussel heeft als hyperdiverse stad een quasi onbegrensd potentieel aan te ontginnen samenwerkingen. Die samenwerkingen ontwikkelen maakt de stad sterker en de kunst boeiender. Of zoals KVS-directeur Michael De Cock het omschrijft: “de beste kunst van morgen zal voortkomen uit de frictie en clash tussen referentiekaders.”⁹

Inzichten

We blijven met z’n allen massaal in dezelfde vijver vissen en met dezelfde partners samenwerken. Het is niet eenvoudig om het eigen referentiekader te overstijgen. De wil om af te wijken van de platgetreden paden en minder voor de hand liggende samenwerkingen op te zoeken, is nog te vaak afhankelijk van de individuele interesses van die ene gemotiveerde medewerker en te weinig structureel.

Impactdenken en -doen gaat over de wil om concrete oplossingen te ontwikkelen voor complexe maatschappelijke uitdagingen en die uit te voeren. Drie vragen staan daarbij centraal. Op welke maatschappelijke uitdaging wil je een antwoord bieden? Welke verandering wil jij tot stand brengen? En hoe kan je weten of je hierin slaagt en wat er beter kan? Maar niet iedereen in onze organisaties is mee in het verhaal van impactdenken. Het is comfortabeler en makkelijker om gewoon te doen wat we altijd gedaan hebben. Nieuwe samenwerkingen aangaan betekent uit onze comfortzone stappen en ons kwetsbaarder durven opstellen.

Het decretaal kader dwingt organisaties tot het kiezen van een taal/gemeenschap, terwijl hun (potentieel) publiek net gekenmerkt wordt door een grote diversiteit. Dit leidt tot in de praktijk tot een grote uitdaging: enerzijds waken over hun Nederlandstalig karakter, maar ook zo veel mogelijk aansluiting zoeken bij de behoeftes/interesses van hun stad en haar (meertalige) bevolking.¹

Geforceerd, artificieel samenwerken is zinloos. Om aan vereisten in een subsidiedossier te voldoen, ontstaat er soms een kunstmatige race naar diversiteit. Steeds dezelfde verenigingen worden gevraagd om partner te worden, maar vaak gaat niet verder dan een geschikt profiel leveren dat in hun plaatje past. Samenwerken is enkel relevant als op gelijke voet gebeurt en de interesse oprecht is.

Uitdagingen

Hoe kunnen we een helder, divers en *up-to-date* zicht hebben op mogelijke partners in de buurt, dat verder gaat dan de *usual suspects*?

Hoe kunnen we het eigen referentiekader overstijgen en op een structurele manier openheid creëren, en zo makkelijker aansluiting vinden tot ongekende partners en tot wat er leeft in de wijk?

---

⁹ Citaat uit een interview met Michael De Cock, Guy Cassiers en Milo Rau over het stadstheater van nu en later, De Standaard, 8.06.19.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze nieuwe samenwerkingen evenwichtig zijn en niet gedomineerd worden door de sterkste (die met de meeste beroepskrachten, meeste middelen, meeste ervaring)?

Hoe kunnen we van Nederlands onze sterkte en eigenheid maken, zonder anderstaligen af te schrikken?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat door nieuwe 'onbegrensde' samenwerkingen aan te gaan, onze oude getrouwen niet afhaken en vervreemden? De vraag waarom zoveel Vlamingen zich verwaarloosd en minderwaardig voelen, is ook voor ons relevant. Het recente succes van radicaal-rechts is o.a. te wijten aan de groeiende weerstand van een hele groep mensen tegen de dominante levensvisie van de stedelijke, culturele, en media elite. Deze mensen vinden diversiteit helemaal geen culturele verrijking en verwerpen het waardenpatroon van de elite. Hoe kunnen we deze ogenschijnlijke uitersten met elkaar verbinden?

Acties 2020 - 2021

- De Stad Brussel lanceert een projectoproep om verrassende, meertalige samenwerkingen rond cultuur aan te moedigen en te ondersteunen waarbij er wordt gewaakt over de complementariteit met de projectoproep van Nederlandstalige aangelegenheden. Deze meertalige projectoproep komt bovenop de gebruikelijke projectoproep.
- We blijven investeren in eens stevig Nederlandstalig aanbod in elke wijk, maar maken geen probleem van meertalige communicatie met de wijk en onze bezoekers.
- Onze cultuurplatformen grijpen we aan als momenten van kennis- en expertisedeling, binnen de socio-culturele sector en daarbuiten (welzijn en onderwijs), ook langs Franstalige kant. De focus ligt op het uitnodigen van nieuwe/verrassende partners (samenwerken met zelforganisaties, met relevante partners als vzw LASSO en het Minderhedenforum). Met het format van het Cultuurplatform wordt geëxperimenteerd om het tot een dynamisch participatief uitwisselingsmoment te maken. We denken daarbij aan nieuwe vormen als een cultuurontbijt, speeddates met nieuwe partners, et cetera.
- We moedigen culturele huizen en gemeenschapscentra aan om activiteiten te organiseren op andere locaties: in de infrastructuur van een anderstalige partner, in de openbare ruimte, op een onbekende niet-culturele locatie in de stad. Idealiter wordt er niet enkel infrastructuur uitgewisseld, maar ook publiek, ervaring, kennis (cfr. uitwisseling Les Brigitinnes en De Beursschouwburg).
- We stimuleren het opzetten van duurzame en evenwaardige samenwerkingen (bijvoorbeeld tijdens het Hopla festival niet simpelweg vragen aan GC De Markten om infrastructuur open te stellen, maar hun de ruimte en het budget geven om zelf iets te ontwikkelen dat bij de identiteit van hun instelling past).

Horizon 2025

We staan complexloos in de stad. Het is zoals met relaties: je moet je zelf graag zien voor je een ander graag kan zien. We zijn ons bewust van wat we te bieden hebben aan de stad. Net daarom zijn we in staat om de meest uiteenlopende samenwerkingen aan te gaan die ons uitdagen en naar nieuwe hoogtes duwen. We benaderen verschillende talen net als verbindende factoren in plaats van als onderscheid tussen groepen. We delen elkaars ruimte en publiek. In de programmatie plaatsen we witruimte om in te spelen op ad hoc noden uit de omgeving.

Maatschappelijke relevantie

Onze gemeenschapscentra, culturele huizen, socio-culturele instellingen hebben het recht en de plicht om een *actor* te zijn in het maatschappelijke debat. Ze moeten met beide benen in de wereld staan en die wereld binnenhalen in hun werking. Zeker in het superdiverse Brussel, waar de stad de wereld is, verwachten we maatschappelijk engagement van elke partner.

Engagement tonen kan op verschillende manieren:

- Door een stem te geven aan wie zelden gehoord wordt.
- Door ondersteuning te bieden aan allerhande burgerinitiatieven die er op gericht zijn de leefbaarheid van hun wijk/stad/wereld te verbeteren.
- Door een podium te bieden aan theaterstukken, tentoonstellingen, film en literatuurvoorstellingen die posities innemen en uitspraken doen (niet met het doel een zaal vol gelijkgezinden instemmend te doen knikken, maar net om nieuwe gedachten te voeden).
- Door zelf de stem te verheffen en een standpunt in te nemen. Neutraliteit is een illusie.
- *Practice what you preach*. Of het nu gaat om duurzaamheid, klimaat, diversiteit, het is belangrijk om in de eigen werking het goede voorbeeld te geven. Inclusiviteit wordt niet bereikt “door regenbooglabels te plakken op voorstellingen die iets met homoseksualiteit te maken hebben”.¹⁰

Cultuur kan de wereld niet redden, maar kan wel mensen redden. Daarom is het ook zo belangrijk om heel actief toenadering te blijven zoeken tot mensen die anders zelden of nooit met cultuur in contact zouden komen. We leven in een stad waar mensen niet met gelijke kansen aan de beginnende van het leven komen. Sommigen komen van thuis uit zelden of nooit met cultuur in contact. Cultureel kapitaal is belangrijk: het opent niet alleen de blik en de geest, maar het opent ook deuren. Daarom blijft inzetten op de kinderen en jongeren in deze stad zo cruciaal.

Inzichten

Alle (socio-)culture partners die afhankelijk van subsidies, worstelen soms met hun neutraliteit. Het is onduidelijk hoe vrij we zijn om positie in te nemen in het maatschappelijk debat en het zelf te sturen.

We lopen soms achter de feiten aan. Volgeprogrammeerde agenda's verhinderen om kort op de bal te spelen. Meer flexibiliteit, d.m.v. witruimte in het programma, kan dit verhelpen.

De Nederlandstalige witte middenklasse vindt ons redelijk makkelijk, maar dat is slechts een deel van de stemmen die gehoord willen worden in Brussel. Sommige mensen vinden de weg naar ons aanbod niet, omdat het onderwerp hen niet aanspreekt, onze communicatie hen niet bereikt, de inschrijvingsprocedure te ingewikkeld is, of de prijs nog steeds te hoog.

Jongeren blijven een moeilijk bereikbare doelgroep. Maar zijn tegelijkertijd vaak op zoek naar ondersteuning en begeleiding.

Uitdagingen

Hoe kunnen we de troeven van onze instellingen beter aanwenden om burgerinitiatieven te ondersteunen die tot doel hebben de leefbaarheid van de stad te verbeteren?

---

10 Inge Moeremans tijdens State of the Union Theaterfestival

Hoe kunnen we onszelf relevant maken? Hoe kunnen we deelhouder worden van de veranderingen?
Niet alleen facilitator zijn, maar ook *actor*?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we ook een stem geven aan wie minder mondig is en minder makkelijk gehoord wordt door het beleid of de media?

Hoe kunnen we de drempels wegwerken die ervoor zorgen dat mensen hun weg naar ons aanbod niet vinden?

Hoe kunnen we voor zorgen dat we de kinderen die we bereiken, o.a. via de brede schoolwerking, niet verliezen eens ze wat ouder worden?

Hoe kunnen we een meer actieve rol spelen in het versterken van het cultureel en sociaal kapitaal van onze ketjes, zodat ze nu en later maximaal toegang hebben tot keuzes en mogelijkheden?

Acties

- We gaan nieuwe samenwerkingen aan met partners uit de sociale sector (dienstencentra, verenigingen waar armen het woord nemen, ...) om de drempels in ons aanbod in kaart te brengen (betaalbaarheid, begrijpbaarheid, bereikbaarheid, openheid).
- Bij debatten en inspraakmomenten trachten we actief “ongehoorden” beter te informeren en te betrekken (cfr. Small Talks in de Beursschouwburg).
- Elk huis creëert zijn waardenkader waarop het zich baseert om haar positie in het maatschappelijk debat te bepalen. Op deze manier heeft men een houvast bij gevoelige maatschappelijke thema’s en bewaart men daarbij de identiteit van het huis.
- We besteden meer aandacht en middelen aan cultuur- en kunsteducatie tijdens en na de schooluren (aanpak: linken leggen met hun eigen leefwereld; niet betuttelend maar net empowerend, cfr. Jongerenjury KFDA).
- We bieden zoveel mogelijk kwalitatieve *study spaces* aan, tijdens en buiten de examenperiodes. We antwoorden hiermee niet enkel op een reële nood, het is vaak ook een eerste kennismaking met de organisatie die een ruimte ter beschikking stelt om te studeren.
- We worden of blijven actieve partners van www.inschrijveninbrussel.be, om meer kwetsbare ouders te helpen hun kinderen in te schrijven in een Nederlandstalige school.
- We nemen deel aan de burgerstages van de Brusselse stadsscholen en bieden jongeren interessante stageplaatsen aan.
- We wensen het engagement van de leden van de cultuurraad te vergroten door op regelmatige basis samen te komen en de samenkomsten te organiseren in een beurtrol bij de leden.
- We moedigen het engageren van ambassadeurs aan die bij een moeilijker bereikbaar en/of jonger publiek in de wijk de mogelijkheden van de organisatie toelichten (cfr. bibliotheek Genk, Bronks,...) en geven deze ambassadeurs ook een stem in de organisatie.

Horizon 2025

Onze socio-culturele instellingen hebben een *smoel*. Ze zijn maatschappelijk relevant en spelen in op actuele noden en thema’s. Ze fungeren niet enkel als platform en spreekbuis voor anderen (= burgers, organisaties, kunstenaars), maar durven ook zelf positie innemen. Ze trachten er mee voor te zorgen dat niemand in deze stad uit de boot valt. Iedereen in de werking heeft zich het impactdenken en doen eigen gemaakt.

Opvolging en engagements

De basisgroep die dit plan heeft geschreven, bestaat uit een aantal zeer diverse partners, gesitueerd in heel diverse wijken. Zij onderschrijven samen het engagement om dit lokaal cultuurbeleidsplan uit te voeren. Wij stellen ze graag aan jullie voor (in hun eigen woorden).

De Nederlandstalige openbare bibliotheken van Stad Brussel, Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren

Het Nederlandstalig openbaar bibliotheekwerk in de Stad is gestructureerd in een hoofdbibliotheek te Laken en filialen in de deelgemeenten Neder-over-Heembeek en Haren.

De bibliotheken werken samen met 38 scholen uit het basis- en middelbaar onderwijs voor de organisatie van klasbezoeken, het verstrekken van wisselcollecties, de uitbouw van schoolbibliotheken en het aanbieden van diverse activiteiten met het oog op leespromotie.

De bibliotheken beschikken over een dienst animatie en educatie die instaat voor de bevordering van het gebruik van haar aanbod. Dat gebeurt door het aanbieden van introducties aan kinderen en volwassenen, samenwerking met verenigingen en vormingsinstellingen, het onderhouden van een website, de leesvereniging 't Leesteken, het aanbieden van auteurslezingen en animatie in de jeugdboekenweek, verteluurtsjes, boekenbende aan huis enz.

Met het oog op gemeenschapsvorming werken de bibliotheken mee aan de meest uiteenlopende initiatieven van maatschappelijk belang: themadagen en -weken, bevordering van de maatschappelijke integratie en promotie van het gebruik van het Nederlands.

De bibliotheken zetten in op leesplezier en leesbeleving. Via de leesbeleving wil men sterker aansluiting vinden op de ervaringswereld van de kinderen in het leesproces.

We werken ook aan het verhogen van de ouderbetrokkenheid. Hier spelen de verantwoordelijke leerkrachten van de basisscholen een belangrijke rol om een goede balans te vinden tussen enerzijds de noden van het kind, en anderzijds de interesse en het engagement tot deelname van de ouders. We willen ouders en kinderen op een zinvolle manier in contact brengen met de bibliotheek. Hen de mogelijkheden van de bibliotheek tonen en laten verkennen, zowel op niveau van de collectie als van de activiteiten. Hen aansporen tot actief en duurzaam gebruik van de bibliotheekfaciliteiten.

De Raad van Advies van de bibliotheek wordt geactiveerd en zal vaker samen komen. Hij zal werkgroepjes opzetten om bepaalde thema's uit te werken. Om de bibliotheek echt en concreet te helpen. Hij is nu ook meer divers en bestaat uit gebruikers en experts.

Wat algemener komen we zo tot een missie:

De bibliotheek wil nieuwsgierige geesten tegemoet komen. De bibliotheek wil er zijn voor iedereen die wil lezen, leren of gewoon zijn. En dus voor iedereen die even wil rusten, babbelen, internetten of van stilte genieten.

Uiteraard zet de bibliotheek breed in op kinderen en jongeren. Maar evenzeer probeert ze zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van volwassenen, met ook speciaal aandacht voor de ouderen.

De bibliotheek wil informatie, kennis en amusement aan haar publiek bezorgen door zo veel mogelijk diverse bibliotheekdiensten te leveren.

Iedereen mag binnen in onze bibliotheek, het Nederlands machtig of niet. Een bibliotheekpas rijk of niet. En iedereen mag terug buiten uit onze bib, waarbij we er zorg voor willen dragen dat iedereen die buiten gaat, buiten gaat als een rijker en meer voldaan persoon.

Deze visie vertaalt zich ook naar concrete acties.

We treden meer naar buiten met extra muros-activiteiten. Zo stellen we tijdschriften, boeken en gezelschapsspelen ter beschikking in de wachtruimtes van de gemeentelijke bevolkingsdienst en dergelijke waar mensen soms vele uren zitten te wachten, veelal met kinderen erbij. Dit aanbod kan bovendien in samenwerking met de Franstalige bibliotheken tot stand worden gebracht.

We brengen de bibliotheek meer naar buiten om ze laagdrempeliger te maken en een nieuw publiek aan te boren. Door samen te lezen of andere activiteiten in de tuin van de Lendrik en via Living en Ville (NOH), in de tuin achter Toogenblik (Haren) en in het Tour&Taxi-Bockstael-park / Parckfarm (Laken).

Hangng around is allowed. It's even encouraged. Dit komt tegemoet aan de vraag naar plaatsen waar mensen gewoon kunnen zijn. Waar ze niets moeten, wat niets kost en waar flink wat voorzieningen zijn. Borden in de bibs maken dit duidelijk. In meerdere talen eventueel. En wat studieplekken betreft, wordt de samenwerking met het gemeenschapscentrum verder gezet versterkt.

Meertaligheid in de bibliotheek. Voor meer en meer Brusselaars is de opdeling tussen Franstalige en Nederlandstalige bibliotheken niet meer relevant. Door ons als uitsluitend Nederlandstalige bib te profileren, verliezen we potentieel publiek voor bijvoorbeeld de kleine maar boeiende Engelstalige collectie. Door een Roemeense collectie aan te bieden in Laken, die met zorg door een Roemeens team in overleg met vier bibliotheken werd samengesteld, door die groots aan te kondigen én ze daarna levendig te houden, hopen we een publiek te bereiken dat nog nooit naar onze bib kwam. De NT2-collectie zal grondig onder de loep worden genomen én meer in de kijker komen. Het Huis van het Nederlands zal gevraagd worden om ons te helpen om vaker het juiste boek aan de juiste man te brengen want dit is een gekend pijnpunt. We gaan daarnaast ook door met meertalige voorleesuurtsjes.

Gemeenschapscentrum Nekkersdal

Vanuit een open visie op de superdiverse samenleving wil Nekkersdal bijdragen aan de leefkwaliteit van alle bewoners van Laken. Het richt zich daarvoor op vier pijlers: informatie, cultuur, educatie en gemeenschapsvorming. Nekkersdal heeft een cursusaanbod voor kinderen en volwassenen, verspreidt informatie via de loketfunctie en gedrukte en digitale media, levert een gevarieerd programma en een fris aanbod voor scholen. Dit alles zo veel mogelijk in samenwerking met de buurt.

Laken is in volle transformatie. Nekkersdal wil de kans aangrijpen om enkele nieuwe initiatieven te ondersteunen rond het Bockstaelplein, de Tivoli-wijk en toekomstige woonprojecten. Door naar buiten te treden hoopt het gemeenschapscentrum via ontmoeting de nieuwe en oude bewoners te verbinden. Nekkersdal wil naar buiten komen met een bredere wijkwerking, ruimte delen, en kansen geven aan experiment.

Nekkersdal ontwikkelt zich verder als een bakken in Laken voor kinderen en jonge gezinnen. Met IBO Nekkersdal en Brede School Laken in huis, die respectievelijk staan voor een kwalitatieve kinderopvang en een gevestigd netwerk van Lakense Scholen en vrijetijdspartners, wordt de band

met de buurt des te meer versterkt. Als gemeenschapscentrum wil het zich openstellen voor nieuwe structurele samenwerkingen rond gedeeld ruimtegebruik, maar ook plaats en ondersteuning bieden aan spontane, lokale initiatieven. Witruimte is ook tijd vrijmaken voor experiment. Nekkersdal probeert verder te werken aan een diversifiëring van publiek en partners en start op korte termijn enkele nieuwe activiteiten en samenwerkingen, waarbij falen is toegestaan.

Gemeenschapscentrum De Markten

De Markten is het gemeenschapscentrum van de Brusselse Vijfhoek en is er zowel voor wie in het stadscentrum woont, als voor wie van verder komt.

Vanuit onze lokale verankering willen we de leefkwaliteit van de stad bevorderen en werken aan een verdraagzame stad. Daarom volgen we met aandacht het stedelijk beleid en krijgen thema's zoals mobiliteit, huisvesting en luchtkwaliteit een belangrijke plek in onze werking.

We willen een relevante speler zijn in het lokale netwerk van de binnenstad door een gemeenschapsvormende werking te ontwikkelen met een cultuuraanbod, een educatief programma, evenementen en acties. We werken daartoe samen met lokale verenigingen, grote cultuurhuizen, welzijnsorganisaties, scholen en burgerinitiatieven, binnen én buiten de muren van het gemeenschapscentrum. In ons maandblad De Vijfhoek wordt aandacht besteed aan de vele facetten van de binnenstad.

Onze werking wordt ondersteund door een grote groep enthousiaste vrijwilligers, die helpen bij het realiseren van al het bovenstaande.

De Markten wil de komende jaren inzetten op meer *witruimte* en onderzoeken welke gemeenschappen en initiatieven ondersteuning kunnen gebruiken. Op die manier willen we nieuwe partnerschappen opbouwen en de vinger aan de pols houden. Concrete acties zijn er voorlopig nog niet gepland.

Gemeenschapscentrum De Linde

Gemeenschapscentrum De Linde staat nog steeds letterlijk centraal in Brusselse deelgemeente Haren. Maar sinds de jaren '80 en '90 van vorige eeuw, de periode waarin de sociaal-culturele raad van start ging en het gemeenschapscentrum werd gebouwd en ingericht als pool voor Nederlandstalige inwoners en verenigingen, is het centrum en zijn werking zeker figuurlijk minder centraal komen te staan. Vele Nederlandstalige families gingen elders, vaak buiten Brussel wonen. Vele andere families namen hun plaats in en gingen in de nieuwe huizen en straten wonen die er de laatste 15 jaar zijn gebouwd. De bevolking is veel diverser geworden. Het oude dorp is niet meer.

Via bouwprojecten en -plannen allerhande lijken diverse overheden het isolement van Haren te willen doorbreken en doet men verwoede pogingen om Haren écht deel van de stad te maken. Als de grote gevangenis er komt, krijgt Haren er in één klap 1.200 of meer dan 20% inwoners bij. Dit beperkt niet alleen de vrije, groene ruimte, maar zal ook de mobiliteitsdruk in Haren doen toenemen. Bovendien staan er nog heel wat nieuwe bouwprojecten gepland.

De Linde zal dus uitdrukkelijker dan voorheen een gemeenschapsvormende functie moeten opnemen in de toekomst. Het zal steeds belangrijker worden om met De Linde het forum te bieden aan het netwerk van de klassieke, meestal Nederlandstalige verenigingen, en met de nieuwe groepen, comités, maar ook individuen die hier hun stek hebben gevonden de laatste jaren om uit te zoeken hoe zij invulling aan hun vrije tijd willen geven. Daar waar nodig, moet vanuit het gemeenschapscentrum dat netwerk worden gecreëerd en verstevigd, zodat ook kan worden gewerkt aan het uitzoeken van de bestemming en de invulling van de nieuwe vrijgekomen plaatsen en ruimten in bv. de oude industriële terreinen van Haren-Buda of – Noord.

Het spreekt vanzelf dat de klassieke werking als een “brede onderstroom” van het gemeenschapscentrum zal verder gaan en dat er steeds activiteiten en ontmoeting zal blijven voor de kinderen, volwassenen en senioren, voor een deel zoals deze doorheen de jaren zijn gegroeid.

Regelmatig film, theater en muziek, maar ook BBQ of spaghetti, feesten op het plein of kinderspelnamiddagen in het park en speelweken in De Linde of in de stedelijke sporthal zullen blijven. Ontmoetingskansen zoals vandaag blijven immers belangrijk en samen met verenigingen en groepen, of indien nodig alleen, zal De Linde mensen moeten samen brengen in en rond het gemeenschapscentrum. Daarvoor beschikt het centrum over een podium, vergaderlokalen, ontmoetingsruimtes die door alle Harenaars kunnen worden benut. Maar deze infrastructuur zal in de komende jaren meer en meer in het kader van de gemeenschapsvormende en -versterkende betekenis (open) moeten staan.

Daarbij mogen wij ook niet de indruk geven dat Haren het einde van de wereld is en dat wij in onze hoek van Brussel blijven zitten. De werking van RegioNoord met de gemeenschapscentra De Kriekelaar (Schaarbeek), Ten Noey (Sint-Joost-ten-Node), Everna (Evere) blijft een deelwerking van De Linde. Dit vraagt niet in het minst een actieve ondersteuning met mensen en centen van SchoolPodiumNoord, het divers cultureel- en educatief programma tijdens de schooluren. Het aanbod bestaat uit een ruime keuze theater, dans, muziek- en filmvoorstellingen en educatie. Daarnaast is De Linde 1 van de 4 Brusselse gemeenschapscentra en dus partner in het Brussels cultuurbeleid. Tot slot willen wij er nog eens op wijzen dat Haren zich aan de rand van Brussel bevindt en daarom ligt samenwerking met gemeenschapscentra in de Vlaamse Rand voor de hand. Elk jaar zullen wij met de Vlaamse collega's onze podiumprogramma's samen bekend maken in het programma “Komee” en publiek naar elkaars huizen proberen te sturen.

De komende jaren zullen wij dus voor al deze oude en nieuwe acties verder focussen op een verbreding en vernieuwing van onze partnerschappen. Sinds vorig jaar is er in De Linde het project “Theater+” waarbij de bewoners van de instellingen voor mensen met beperkingen worden betrokken. Meer en meer kloppen groepen aan om in De Linde hun “ei te mogen leggen” en aan die vragen proberen wij tegemoet te komen. Hierbij mogen wij het echter niet laten.

Wij zullen ook de hert op gaan om met zoveel mogelijk oude en nieuwe groepen en mensen uit te kijken hoe de nog vrije open ruimte en de opnieuw vrijgekomen industriële ruimte in Haren kan worden ingekleurd en benut. Op die manier creëren wij voor onszelf witräume of plaats voor experiment en nieuwe actie.

[Gemeenschapscentrum Nohva](#)

GC Nohva, het gemeenschapscentrum van Neder-Over-Heembeek en de Mutsaardwijk in Laken, wil een open en verbindend huis zijn waar iedereen die interesse heeft in het Nederlandstalig aanbod zich welkom voelt. Nohva omarmt de Brusselse diversiteit en meertalige realiteit en creëert connecties tussen individuen, gemeenschappen en culturen. In een toegankelijk, kwalitatief en buurtgericht aanbod staan ontmoeting, ontspanning en ontplooiing centraal. Vrijwilligers en bepalen en verwezenlijken samen met beroepskrachten de werking. GC Nohva heeft als actieve partner in het lokale netwerk voeling met de buurt en het rijke verenigingsleven. Het speelt in op wat leeft en ondersteunt lokaal initiatief.

Heembeek-Mutsaard kent een grote bevolkingsgroei wat maakt dat het gemeenschapscentrum een steeds ruimer publiek tracht te bereiken. Nohva heeft bij de uitwerking van activiteiten oog voor meerdere doelgroepen, vaak in dezelfde activiteit zodat een mix van culturen of generaties kan deelnemen en elkaar tegenkomt.

Nohva wil de komende jaren het nieuwe Lendrik gebouw ten volle benutten. Naast eigen programmatie kiest Nohva er bewust voor om witruimte in te bouwen zodat er ruimte is om nieuwe initiatieven te faciliteren. Nohva wil de eigen infrastructuur warmer inrichten zodat ze meer uitnodigt om te 'ont-moeten', om in interactie te gaan, om (op) jezelf te zijn, ... Het potentieel van Lendrik en de activiteiten die nu reeds vanuit Nohva georganiseerd worden, proberen we ruimer bekend te maken. Voortbouwend op de vele contacten die er reeds zijn en met een openheid naar nog nieuwe contacten, willen we nieuwe partnerschappen aangaan.

De Hoofdstedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans

De Hoofdstedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans biedt lessen aan voor kinderen vanaf 6 jaar, jongeren en volwassenen in Brussel-Stad, Laken, Neder-over-Heembeek en Haren. De academie maakt deel uit van Brede School Nieuwland, Brede School Laken en Brede School Klavertje 4 en werkt nauw samen met o.a. GC Nohva, GC Nekkersdal, Muntpunt, ...

De academie is uiteraard eerst en vooral een school waar het leren centraal staat. Maar we proberen ons enerzijds ook open te stellen naar de buurten en buitenwereld (optredens die toegankelijk zijn voor buitenstaanders, opendeurdagen,...) en anderzijds trachten we onze leerlingen en hun ouders te motiveren om van het rijke culturele leven in Brussel te proeven. Leerkrachten organiseren extra-muros activiteiten en trekken samen met de leerlingen naar verschillende cultuurhuizen in Brussel.

De komende jaren willen we de deuren van de academie nog meer openstellen, de stap naar de academie laagdrempeliger maken voor iedere Brusselaar en de samenwerking met onze verschillende partners te versterken. Dit onder andere door het organiseren van:

- schoolvoorstellingen in GC Nohva, GC Nekkersdal en Nieuwland
- leeractiviteiten op maat die toegankelijk zijn voor onze leerlingen en buitenstaanders
- optredens buiten de academie waarbij samenwerking met andere partners zeker mogelijk is
- infodagen op scholen, open les momenten

Brede School

Brede School is een actief netwerk van organisaties uit verschillende sectoren (profit en non-profit) rondom een of meer scholen en is stevig ingebed in een buurt of wijk.

In Brussel-Stad zijn er momenteel vijf Brede Scholen actief verspreid over het grondgebied:

- Centrum: Brede School Buiten De Lijntjes
- Laken: Brede School De Haven en Brede School Laken
- Marollen: Brede School Nieuwland
- Noordwijk: Brede School Klavertje 4 Noordwijk (aangezien deze school deel uitmaakt van het stedelijk net, maakt de bredeschoolcoördinator van deze school deel uit van het stadspersoneel)

We trachten met onze Brede Scholen in te spelen op belangrijke Brusselse uitdagingen als: meertaligheid, diversiteit, sociale ongelijkheid en armoede.

Ons doel: het ontwikkelen van waardevolle competenties die kinderen en jongeren nodig hebben om hun leven en omgeving mee vorm te geven. Om dit te realiseren werken we nauw samen met lokale partners in het onderwijs, cultuur, sport, jeugd, kinderopvang en welzijn.

Momenteel maken twaalf Nederlandstalige scholen deel uit van deze Brede Schoolnetwerken. Onze ambitie is om de Brusselse Brede School verder uit te bouwen en dat alle scholen deel uitmaken van een Brede Schoolnetwerk.

Binnen het Lokaal Cultuurbeleidsplan zien we De Brede School als een betekenisvolle hefboom in het realiseren van ongewone partnerschappen tussen culturele en niet-culturele organisaties, het toegankelijk maken van cultuur, het creëren van ontmoeting, het faciliteren van gedeeld ruimtegebruik en het verder uitbouwen van een sterke wijkwerking.

Muntpunt

Muntpunt heeft als missie de kennis en de beleving van Brussel te bevorderen door een geïntegreerd informatie-, communicatie- en promotiebeleid te voeren over het aanbod van Brusselse, Vlaamse instellingen en organisaties. Muntpunt biedt informatie, kennis en cultuur aan door bibliotheekdiensten te leveren. Muntpunt zal Vlaanderen in Brussel en Brussel in Vlaanderen promoten om de hoofdstedelijke uitstraling en aantrekkingskracht te vergroten.

Strategische doelen/rollen

- *Muntpunt als meerstemmig baken en forum:*
Muntpunt is een baken dat informeert en een forum dat inspireert. Muntpunt is een betrouwbare gids in de veelvoud aan informatie en een eerlijke makelaar in de meest veelzijdige ideeën en verhalen uit de wereldstad Brussel.
- *Muntpunt als een (informele) leer- en werkplek:*
Muntpunt heeft aandacht voor en speelt in op vormen van (emanciperende) vaardigheden en het lerend vermogen van de burger
- *Muntpunt als atelier*
Muntpunt is een atelier voor het (narratief/informatie-gerelateerd) experimenteren met en verkennen van de stad en de toekomst, co-creatie en reflectie.
- *Muntpunt als 3de plek*
Muntpunt is een stilteplek, een rustpunt, een 3de plek, middenin de hectiek van de stad.

Acties

- *Trage (infomatie)-balie*
Expertenbalie uitbouwen: hier wordt ingezet om gebruikers te informeren over het aanbod (scholen, sport, kinderopvang, speelpleinen) van de VGC en andere providers en deze mensen daadwerkelijk bij te staan bij het inschrijven.
- *Talieloe*
Talieloe is een programma speciaal op maat van 0 tot 3-jarigen. (Kwetsbare) gezinnen met jonge kinderen van 0 tot 3 jaar begeleiden en inspireren rond leesbevordering, taalontwikkeling, opvoeding en opgroeien in Brussel. In samenwerking met het brede veld van partnerorganisaties uit de bibliotheek- en boekensector en uit de sector van de gezinsondersteuning in Brussel.
- *Derde plek*
Muntpunt wil met zijn gebouw inzetten op de creatie van een derde plek waar iedereen zich welkom voelt en waar diverse functies van het gebouw op een slimme en creatieve manier flexibel worden verbonden met elkaar.
- *Commons*
De voorbije jaren merken we een grote groei van burgerinitiatieven die in groepsverband gemeenschappelijke goederen beheren: een moestuin, een materialenbank, een spaarclub, huisvesting... Zeker ook in Brussel.
Muntpunt informeert Brusselaars over Brusselse 'commons' initiatieven.

Muntpunt organiseert met burgers en overheden het debat over de maatschappelijke rol van 'commons' initiatieven

Muntpunt zet Brussel in de kijker als co-creatieve stad.

Muntpunt onderzoekt wat de 'commons' praktijk kan betekenen voor zijn opdrachten en werking

- *Clean air seekers*

Muntpunt wil burgers sensibiliseren rond de luchtkwaliteit in Brussel. Samen met tal van andere partners (zoals bibliotheken, Public Libraries 2030, GC's,...) willen we burgers overtuigen om zelf luchtmeters te installeren en data te verzamelen in hun buurt. Daarnaast willen we ook iedereen informeren over de diverse meetdata die overal in de stad worden verzameld via de luchtmeters.

Communicatie van het cultuurbeleidsplan

Een breed gedragen lokaal cultuurbeleidsplan schrijven is één ding. Dat plan ook naar de buitenwereld communiceren is een tweede. Om van een succesvol plan te kunnen spreken, moeten we het ook bekendmaken bij de burger.

Zoals eerder beschreven, werd niet alleen de brede basisgroep betrokken bij het participatieve voortraject, maar een groot aantal socio-culturele spelers en partners. Het brede culturele veld is dus op de hoogte van de komst van dit nieuwe cultuurbeleidsplan. Ze spelen een belangrijke rol in het communiceren van dit plan bij hun publiek.

De stad Brussel zal het lokaal cultuurbeleidsplan 2020-2025 op haar website publiceren. Daarnaast zullen we, net zoals in 2013, een boekje uitgeven met de speerpunten van ons plan. Deze publicatie zal verspreid worden via de verschillende gemeenschapscentra, de antennes van de stedelijke bibliotheek, Muntpunt en de andere grote culturele huizen. Op aanvraag sturen we je de brochure ook thuis op.

Dit plan levendig en relevant houden is een bijkomende belangrijke uitdaging. Daarvoor rekenen we op de basisgroep en het zesmaandelijkse cultuurplatform. De projectoproep wordt hier gelanceerd, wat steevast een reflectie van het cultuurbeleidsplan is.

We hebben gekozen voor een evolutief plan. Daarom is het cruciaal om het cultuurbeleidsplan blijvend onder de aandacht te houden. De basisgroep en de cultuurraad kiezen voor ieder cultuurplatform een centraal thema. Inzetten op partnerschappen en burgerparticipatie vergroten en/of verankeren, vormt hierbij steeds de leidraad. Tweejaarlijks komen we zo tot nieuwe acties en kunnen we accenten verschuiven.

Ook de jaarlijkse evaluatie van het cultuurbeleidsplan is de uitgelezen kans om het plan onder een ruimere aandacht te brengen en dus een belangrijk communicatiemoment (zie onder).

Evaluatie

Het jaarlijkse voortgangsrapport is de tool om een correcte stand van zaken van het lokale cultuurbeleid weer te geven. Wie het jaarlijkse voortgangsrapport leest, krijgt een goed overzicht van welke acties uitgevoerd zijn en welke gepland staan voor het komende jaar. De raden van bestuur, de algemene vergaderingen van de gemeenschapscentra, de cultuurraad en de adviesraad van de bibliotheek geven allen jaarlijks een advies op het voortgangsrapport. Daarna moet het goedgekeurd worden door het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad.

Op papier zou het voortgangsrapport reeds nu al een tool moeten zijn van transparante, gedragen communicatie. Maar het voelt te veel als verplicht nummertje, zonder emotionele betrokkenheid van de partners. We creëerden daarom een draagvlak om er een participatief evaluatie-instrument van te maken. Hier is een sleutelrol weggelegd voor de basisgroep en de cultuurraad. Daar delen de partners hun ervaringen en leren ze uit elkaars bevindingen. De convenantpartners zullen in de toekomst ook opgenomen worden bij het voortgangsrapport. Hierdoor krijgen we een globaal beeld van ieders acties en invulling.

Met deze informatie trekken we naar het cultuurplatform en tillen we deze naar een hoger niveau. We maken van het cultuurplatform een tool om op participatieve wijze de burger te betrekken bij de evaluatie van het lokaal cultuurbeleidsplan. Het brede culturele veld kan op die manier hun mening uiten en de accenten van het komende jaar mee bepalen.

Zo maken we van het lokaal cultuurbeleidsplan en plan waar de hele stad samen verder aan bouwt.

Mensen en middelen

De dienst cultuur: onderdeel van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Vrije Tijd

De dienst cultuur van de Stad Brussel is een onderdeel van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Vrije Tijd. De dienst is niet opgesplitst tussen de gemeenschappen maar is tweetalig. De cultuurbeleidscoördinator van de Stad maakt onderdeel uit van deze dienst. De dienst cultuur houdt zich hoofdzakelijk bezig met de afhandeling van subsidieaanvragen, het beheer van activiteiten in de openbare ruimte en de organisatie van eigen activiteiten (Hoplà! Circusfestival, Carte de viste, Music City Hall).

Naast de dienst cultuur maken ook de *musea* (Broodhuis – Museum van de Stad, Rioolmuseum, Garderobe Manneken Pis, Museum voor het kostuum en de kant) en het *Archief van de Stad Brussel* deel uit van het departement. In de schoot van de dienst zijn nog een aantal vzw's actief (Brufeest – organisatie van culturele activiteiten, bijvoorbeeld Nuit Blanche) en BME (Brusselse Musea en Exposities) die instaat voor het beheer en de werking van La Centrale. Er werken ongeveer 45 mensen voor de dienst Cultuur.

De stedelijke Bibliotheek

De stedelijke bibliotheek maakt deel uit van het departement onderwijs. De Stad heeft een Nederlandstalige en een Franstalige bibliotheek. Beide zijn gevestigd in Laken en hebben uitleenposten elders. De stedelijke Nederlandstalige bibliotheek telt 17 personeelsleden.

Financiële middelen

Binnen de dienst cultuur wordt geen aparte opdeling gemaakt in het werkingsbudget voor Nederlandstalige culturele aangelegenheden. De budgetten voor subsidies aan culturele organisaties worden wel opgesplitst.

Dit vertaald zich in de convenanten die steeds voor drie jaar worden afgesloten met de culturele huizen. In deze convenanten zijn steeds doelstellingen uit het Lokaal Cultuurbeleidsplan hernomen waardoor een kader wordt gecreëerd waarbij grote culturele huizen zich kunnen richten op hun wijk. Daarbij geven ze moeilijk bereikbare groepen een podium en zij die niet gehoord worden een stem.

Naast deze convenanten is er ook de Projectoproep Nederlandstalige aangelegenheden die jaarlijks gelanceerd wordt binnen het lokaal cultuurbeleidsplan van Brussel Stad.

Je kan inschrijven op deze oproep als individu, collectief of vereniging. Binnen deze projectoproep vallen alle mogelijke artistieke en culturele vormen en uitingen en vinden plaats op het administratieve grondgebied van de Stad Brussel. Jaarlijks worden drie doelstelling geselecteerd. Om in aanmerking te komen voor subsidie dient het project aan minstens één van de drie doelstellingen tegemoet te komen. De cultuurraad voorziet de schepen van advies voor het verdelen van de subsidies.